Govern de les Illes Balears

Conselleria de Medi Ambient

Direcció General de Recursos Hídrics

directiva marc d'AIGUA

Pla de Participació

Acta de la reunió

Pla Hidrològic de les Illes Balears en relació a les Entitats Locals

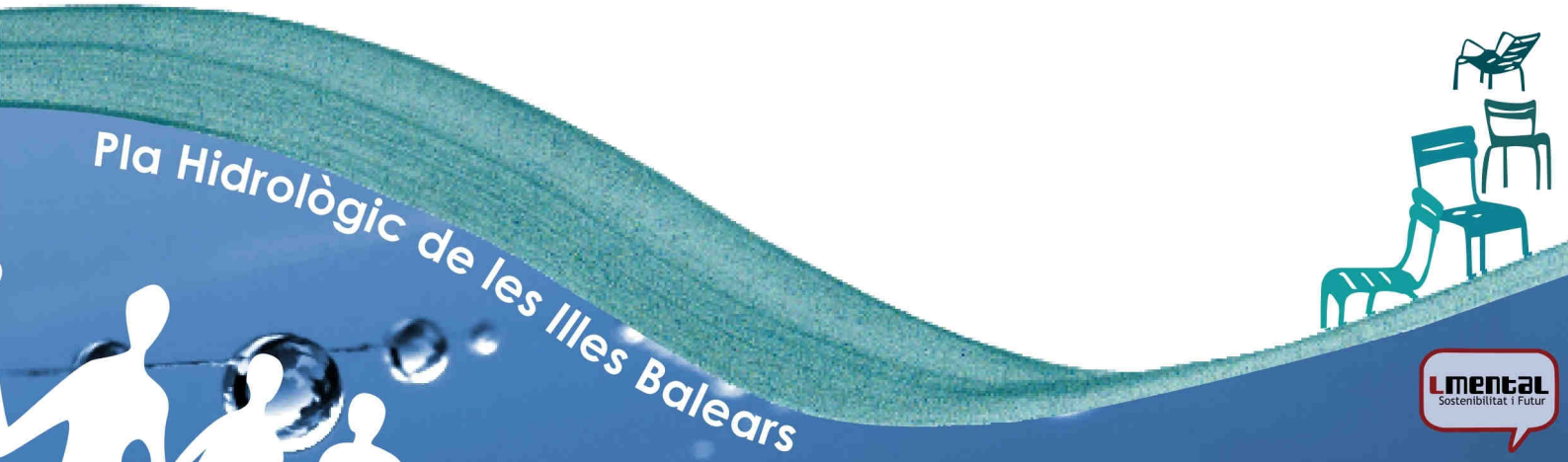

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Medi Ambient
Direcció General de Recursos Hídrics

directiva marc d'AIGUA
Pla de Participació

ACTA DE LA REUNIÓ
PLA HIDROLÒGIC DE LES ILLES BALEARS EN RELACIÓ A LES ENTITATS LOCALS

26 de setembre de 10,30-14 h
Direcció general de Recursos Hídrics de la Conselleria de Medi Ambient, Palma

ASSISTENTS

Nom	Cognoms	Entitat	Càrrec
Sr. Alfredo	Barón Périz	Direcció General Recursos Hídrics	Cap de Servei d'Estudis i Planificació
Sr. Antoni	Planas Bauzà	Ajuntament de Manacor	Assessor Urbanisme
Sr. Antoni	Palerm Milla	Ajuntament de Banyalbufar	Regidor Medi Ambient
Sra. Antònia	Amengual Vich	Ajuntament de Manacor	Tècnica Medi Ambient
Sr. Bartomeu	Jover Sánchez	Ajuntament d'Estellencs	Batle
Sra. Catalina	Esteva Jofre	Ajuntament de Sóller	Regidora Medi Ambient
Sra. Constanza	Navarro Romero	Ajuntament Es Mercadal	Regidora
Sr. Eduard	Cózar Chilleron	Ajuntament de Calvià	Cap Medi Ambient
Sr. Fernando	Orozco	FOA Ambiental	Coordinador Directiva Marc d'Aigua
Sr. Guillem	Bauzà Ballester	Mancomunitat Migjorn	Assessor
Sr. Guillem	Crespí Sastre	Ajuntament de Santa Eugènia	Batle
Sr. Irene	Coll Florit	Ajuntament Es Castell	1ª Tinent Alcalde
Sr. Iván	González Cancela	Lmental, Sostenibilitat i Futur	Coordinador Pla de Participació DMA
Sr. Jaume	Femenias Blanch	Ajuntament de Calvià	Cap Departament Xarxes
Sr. Jaume	Crespí Deià	Ajuntament de Deià	Batle
Sr. Jaume	Vila Mulet	Ajuntament de Valldemossa	Batle
Sr. Jesus	Plaza Sola	Ajuntament de Palma	Tècnic Agenda Local 21
Sr. Joan	Ferra Martorell	Ajuntament de Puigpunyent	Batle
Sr. Joan	Martorell Fuster	Ajuntament de Sa Pobla	Tècnic Medi Ambient
Sr. Joan	Ferra Martorell	FELIB	President
Sr. José	Colom Batiste	Ajuntament de Sant Llorenç	Director Tècnic Serveis Generals i Manteniment
Sr. Josep Antoni	Prats	Ajuntament de Sant Josep de Sa Talaia	Regidor Medi Ambient
Sr. Juan José	Cerdán Pujalte	Ajuntament Sant Josep de Sa Talaia	Enginyer
Sr. Llorenç	Carretero Tuduri	Ajuntament de Sant Lluis	Batle
Sra. Mª Francisca	Sanchez Font	Ajuntament de Calvià	Tècnica Medi Ambient
Sra. Margalida	Servera Pascual	Ajuntament de Capdepera	Cap Medi Ambient
Sra. Mateu	Ginard Puigserver	Ajuntament de Llucmajor	Enginyer
Sr. Miguel	Moyá Rosselló	Ajuntament de Calvià	Tècnic Projectes Aigua
Sra. Nívola	Uyá Martín	Lmental, Sostenibilitat i Futur	Coordinadora Pla de Participació DMA
Sr. Rafel	Vidal Ginard	Ajuntament de Campos	Regidor (Servei de l'Aigua)
Sr. Sebastià	Llompart Calafell	Ajuntament de Felanitx	Enginyer municipal
Sr. Vicenç	Vidal Matas	Ajuntament d'Esporles	Regidor Medi Ambient

ORDRE DEL DIA

- Presentació de l'Esborrany del Pla Hidrològic i la Directiva 2000/60/CE Marc de l'Aigua (DMA) en la Demarcació Hidrogràfica de les Illes Balears.
- Estructura de l'Esborrany.
- Estat dels treballs en curs.
- Afectacions a les entitats Locals.
- Primers comentaris i observacions a l'Esborrany del Pla Hidrològic de les Illes Balears, per part dels representants de les entitats locals de les Illes Balears: FELIB, AMIB i Ajuntaments.

DESENVOLUPAMENT DE LA SESSIÓ

I PART: PRESENTACIÓ DE L'ESBORRANY DEL PLA HIDROLÒGIC DE LES ILLES BALEARS (PHIB) I DEL PROCÉS PARTICIPATIU

Benvinguda i presentació a càrrec de Sr. Alfredo Barón, Cap del Servei d'Estudis i Planificació de la Direcció General de Recursos Hídrics.

Primera intervenció de la Sra. Nívola Uyá Martín, Lmental Sostenibilitat i Futur S. Coop., responsables de la coordinació del Pla de Participació de la Directiva Marc de l'Aigua en la Demarcació Hidrogràfica de les Illes Balears:

- Context: la DMA i la participació, principi de gestió participada i referència a l'art. 14 de la Directiva.
- Canals habilitats de participació: informació, consulta i participació activa.
- Respecte a informació: la pàgina web http://dma.caib.es, que recull tots els documents tècnics i de divulgació disponibles.
- Consulta, per a la qual s'habilita un període de 6 mesos.
- Participació activa: calendari dels 7 tallers de participació, on s'abordarà l'anàlisi i discussió de l'Esborrany del PHIB.
- S'anima a les entitats locals, com agents claus a participar en les sessions de treball.

Primera intervenció del Sr. Alfredo Barón Périz, amb comentari als aspectes generals i diferents punts del PHIB.

Sistema d'aprovació del Pla Hidrològic de les Illes Balears: remissió a partir d'abril als Ajuntaments Insulars i al Consell Balear de l'Aigua, per a la seva aprovació en juny de 2009 i remissió final al Ministeri de Medi Ambient i Medi Rural i Marí, per a l'aprovació en desembre de 2009, tal i com exigeix la Directiva Marc de l'Aigua (DMA).

Disposició de l'Esborrany del Pla Hidrològic: El dia 30 de setembre es presenta públicament en roda de premsa l'Esborrany del Pla Hidrològic de les Illes Balears (PHIB), la Normativa estarà a disposició pública a partir del 9 d'octubre.

Procés de consulta i participació: 6 mesos

Estructura i comentaris a l'Esborrany del PHIB:

1. Disposicions Generals

- **Novetats respecte a l'anterior PHIB:**
  - Objectius de qualitat i quantitat de les aigües subterrànies.
  - Incorporació d'objectius d'estat ecològic per a les aigües superficials.
  - Principi bàsic: no deterioració.

- **Estudis pendents**
  - Estimació de les superfícies de regadiu mitjançant teledetecció espacial. La seva finalitat és l'estimació de les superfícies en regadiu, a fi de conèixer la demanda d'aigua del sector en el territori insular.
  - Revisió dels balanços de les masses d'aigua subterrànies. Es compta amb dades d'extraccions de 2004, 2006 i algunes de 2008.
  - Els treballs en curs poden produir certes variacions d'assignació de recurs, però no afectarien a la filosofia del PHIB.

2. Descripció General de la Demarcació Hidrogràfica

- S'han mantingut criteris més restrictius que els que fixa la pròpia DMA per a la tipificació de les masses d'aigua. Per exemple la DMA estableix una superfície de 50 hectàrees per a considerar les zones humides, en el cas de la Demarcació s'han considerat a partir de 0,5 ha.
- Respecte als torrents, s'han considerat aquells que duen almenys aigua un 30% dels dies de l'any, criteri que podria garantir l'aparició i manteniment d'una comunitat ecològica.
- El tema dels cabals ecològics és potser un dels aspectes més fluixos, estem parlant de torrents i conceptualment el cabal ecològic encara no està molt regulat.

3. Usos, pressions i incidències antròpiques significatives

- Fixació de prioritats d'ús.
- El Reglament de Planificació Hidrològica presenta consideracions d'adaptació al canvi climàtic que són considerades i que afecten a la reserva de recursos i a la disminució de la disponibilitat dels recursos.

4. Zones protegides

- Es consideren les zones de captació per a proveïment humà a nuclis, com zones protegides i es fixen els perímetres de protecció.
- Delimitació cartogràfica de les zones sensibles.
- Inclusió de les zones humides i consideració del futur Decret de Zones Humides.
- Respecte a les aigües de transició, és un concepte més europeu, que considera fonamentalment els estuaris. En la Demarcació s'han considerat les zones humides costaneres.

5. Estat de les aigües

- Per al seguiment de l'estat de les aigües superficials es preveuen uns 800.000 - 1.200.000 € anuals.
- La DMA té com principi la recuperació dels costos dels serveis de l'aigua. En el cas de les xarxes generals de seguiment, els costos són assumits per l'administració, com reassignació dels impostos.
- Respecte a xarxes específiques haurien de ser assumides pels agents responsables que han ocasionat la necessitat d'una xarxa específica a causa d'un abocament o altra incidència.
- En relació a les substàncies prioritàries s'han realitzat mostrejos en pous, en efluents de depuradores i en aigües de drenatge agrícola, en els punts on potencialment es poden trobar. Els resultats de les anàlisis i mostrejos són molt bons, només es troben valors un poc superiors als de referència de compostos organoclorats a Marratxí.

6. Objectius ambientals

- S'ha establert un estat ecològic per a cadascuna de les diferents masses d'aigua, i s'estableixen objectius ambientals de millora per a aquelles que es troben en estat deficient o moderat, i objectius de manteniment aplicant el principi de no deteriorament per a aquelles que es troben en estat bo, molt bo i referència.
- En el cas de les masses d'aigües subterrànies, els objectius van a estabilitzar nivells i reduir la contaminació fonamentalment per nitrats.

7. Recuperació de costos

- La DMA estableix que s'han de recuperar els costos dels serveis, els costos ambientals i els costos del recurs. La recuperació dels costos del servei de gestió d'aigua, ha d'incloure els costos no només de subministrament, depuració, sinó també costos d'amortització, reposició.
- El sistema tarifari és un mecanisme per a la recuperació de costos. El Ministeri de Medi ambient estableix un increment mig de tarifes de 30%, els economistes parlen de 100%.

8. Programa de mesures

- El programa de mesures són declaracions, s'han inclòs la pràctica totalitat de les Mesures aportades pel procés participatiu, llevat de la creació d'un comitè tècnic amb capacitat normativa, atès que aquesta qüestió no pertoca a l'administració hidràulica, és qüestió del Parlament.
- Respecte als aprofitaments es planteja un cens exhaustiu dels aprofitaments i la revisió dels drets adquirits i concessions i substitució per aigües regenerades en aquells usos agrícoles.
- Per a això es preveu el Pla de reutilització d'aigües regenerades.
- A aquesta fi també contribueixen els estudis de teledetecció que reflectiran la superfície de regadiu, i es preveu realitzar 2 campanyes cada cicle.
- Recàrrega artificial: Com primera mesura, reduir les extraccions per a afavorir la recàrrega natural. Desenvolupar projectes de control de la infiltració lligats a regadius.

- Millora de xarxes estretament relacionat amb el finançament municipal: Promoure consorcis i convenis per a la subvenció de millora de xarxes.
    - I etapa. Pla Director de Proveïments, imprescindible per a conèixer les pèrdues físiques i prioritzar les inversions.
    - II etapa. Localitzar les pèrdues físiques.
    - III etapa: Finançament, subvenció.
- Dessalació: estudiar la necessitat a Menorca i Mallorca Llevant.

Infraestructures

- Escometre actuacions en la xarxa meteorològica, en la xarxa hidromètrica, en la xarxa de piezòmetres (reposició ja que alguns tenen més de 40 anys).
- Sondejos en zones humides: com zones sensibles al canvi climàtic.
- Instal·lació de limnígrafs (per al mesurament de nivells) actualment hi ha 36 existents, l'objectiu seria arribar als 60-65.
- Control de les extraccions agrícoles: instal·lació de comptadors, altre tema serà el compliment de les concessions.
- Lisímetres: desenvolupar projectes lligats a la UIB per a la revisió dels coeficients d'emmagatzematge. infiltració, vessament, evapotranspiració, eliminació de components solubles pel drenatge.
- Pous de reserva, pous de garantia, pous de substitució, figura a través dels consorcis.
- Interconnexió d'infraestructures: En Eivissa s'estan realitzant entre les dessaladores, Menorca no necessita, Mallorca interconnectar la zona de llevant.
- Sanejament i depuració: Pla Director de Sanejament. Incorpora el llistat d'obres i infraestructures de l'Agència Balear de l'Aigua i la Qualitat Ambiental, cofinançat pel Ministeri i el cànon de sanejament.
- Aigües costaneres: acció integral en la Badia de Palma, dissenyat per EMAYA.
- Gestió de la Demanda: millora de les xarxes en alta, i del sistema de distribució, comptadors i dispositius d'estalvi.
- Prevenció i defensa d'avingudes. En aquest respecte hi ha un canvi de sensibilitat a nivell internacional, europeu i estatal. Resulta revolucionari per a l'administració hidràulica. Mesures associades són la regeneració de lleres de ribera. Ideal la recuperació de la plana d'inundació.
- Protecció i rehabilitació de lleres de ribera, actuacions concretes en lleres, (intentar recuperar la morfologia), actuacions en riberes (inventari de boscos i de vegetació de ribera, en una primera fase protegir les existents, en una segona regenerar.
- Protecció d'aiguamolls: aiguamolls potencials, per a la recuperació d'aiguamolls s'estima 4 milions d'euros per hectàrea.

Total d'inversions

- El total d'inversions previstes per als pròxims 3 plans hidrològics (18 anys) 1.974 Milions d'euros en infraestructures i 75,4 Milions d'euros en estudis, dintre de la forqueta 2-5%.
- El finançament haurà de ser europeu, estatal, autonòmica i local.

II PART: COMENTARIS, OBSERVACIONS I PREGUNATS A L'ESBORRANY DEL PLA HIDROLÒGIC DE LES ILLES BALEARS (PHIB) I AL PROCÉS PARTICIPATIU

Intervenció del Sr. Eduard Cózar de l'Ajuntament de Calvià. La UE està fomentant els projectes I+D+I i en aquest sentit i a l'efecte de recaptar majors fonts d'inversió, podria ser d'interès reformular alguns dels projectes previstos sota I+D+I, com temes de tractament biològic, noves tecnologies, sistemes d'eficiència, etc.

El Sr. Alfredo Barón comenta referent a això que sota aquest marc es podrien contemplar actuacions de millora del coneixement dels aqüífers, investigació que s'ha de complementar amb models matemàtics de flux. Els programes de recuperació d'aiguamolls, etc.

El Sr. Vicenç Vidal Matas, regidor de Medi Ambient de l'Ajuntament d'Esporles comenta que la realització del procés de participació li sembla correcte, i que la filosofia plantejada en el PHIB també. No obstant això realitza algunes objeccions en relació a la convocatòria tan anticipada a les entitats locals a les quals no se'ls lliura cap documentació referent a l'esborrany del PHIB, ni tan sols un guió, i especialment a les contradiccions internes que es deriven de la pròpia Direcció General de Recursos Hídrics, com exemple el cas d'Esporles, en el qual actualment s'estan escometent intervencions al torrent d'Esporles per part de la DGRH, valorades en 10 Milions d'euros, intervencions en sentit totalment oposat als programes de conservació i rehabilitació de torrents comentats, a més intervencions realitzades al marge dels agents socials d'Esporles i amb nuls canals de participació i comunicació. Manifesta que a tenor dels arguments exposats respecte al finançament municipal, no existeix per part de l'administració autonòmica sensibilitat per "posar-se en el lloc de les" petites entitats locals, que manegen pressuposts molt petits. A Esporles s'està realitzant una auditoria de la xarxa de proveïment, i l'esforç econòmic que suposen els 12.000 € que costa l'anàlisi, és un gran cost econòmic i social. Estudis que per altra banda podrien ser assumits per entitats supramunicipals, per un tema de factor d'escala.

El Sr. Alfredo Barón, reconeix la descoordinació existent i manifesta el seu acord amb la gran part del discurs anterior. Amplia informació respecte al tema dels torrents, el Reglament de Planificació Hidrològica, estableix una franja de servitud de 5 metres per als vianants, que haurien de complir-se per a adequar-se a la normativa, i estableix restriccions als usos agraris i ramaders. Aquests 5 metres són una franja interessant per a actuar de tampó contra els nitrats. I en sintonia amb el cas d'Esporles, comenta el cas del torrent de Sóller, en el qual des d'altre Servei de la pròpia Direcció General de Recursos Hídrics, s'estaven realitzant obres al torrent, afectant a una de les estacions d'aforament. En altre ordre de temes, es preveu un estudi per a la gestió integral sostenible dels usos urbans de l'aigua, amb termini 2015/2021, que serà portada a terme per l'ABAQUA.

La Sra. Catalina Esteva, regidora de Medi Ambient de l'Ajuntament de Sóller, verifica la presència de màquines en el torrent i la realització d'obres.

El Sr. Jaume Femenias, Cap del Departament de Xarxes de Calvià 2000, comenta que actualment conten amb un pla d'inversió de 200 milions d'euros en 30 anys i que el finançament és un element crític.

Les intervencions del Sr. Juan José Cerdán Pujalte, Enginyer de l'Ajuntament de Sant Josep de sa Talaia, així com del Sr. Llorenç Carretero Tuduri, batle de l'Ajuntament de Sant Lluis, mantenien que es planifica a banda de les entitats locals, no obstant això es van delegant responsabilitats, com per exemple, se'ls sol·licita dades i informació o altres tasques, sense acompanyament pressupostari, el que en certs casos genera desconfiança i recel.

El Sr. Alfredo Barón comenta el complex etern d'unes administracions respecte a altres superiors i comenta que aquest enfocament ha de ser superat. Respecte al finançament insisteix en la recuperació integral de costos, a partir del 2010 estarà en vigor la tarifació progressiva, que haurien d'implantar les entitats locals, i que a través d'aquesta recaptació es permetrà realitzar inversions, sense entrar en la recuperació de costos ambientals.

El Sr. Josep Antoni Prats, Regidor de Medi ambient de Sant Josep de sa Talaia, formula una sèrie de qüestions relatives a la situació dels torrents de posidònia, als estudis tècnics relatius a les zones humides situades darrere de les dunes, a la millora de la definició de zona inundable, i a la xarxa piezomètrica d'Eivissa.

El Sr. Alfredo Barón posa al corrent dels estudis realitzats a les aigües costaneres, els criteris de valoració de les aigües costaneres a l'efecte de DMA són 1 milla nàutica a la vertical de la costa més o menys. S'han realitzat diversos estudis de macroinvertebrats bentònics, macroalgues, fitoplàncton, i *Posidonia oceanica*. Hi ha prevista una cartografia del fons bentònic, amb una assignació de 12 Milions d'euros, per a poder determinar la ubicació d'emissaris, entre altres. En referència les zones humides assenyala els projectes que afecten a la recuperació de les zones humides potencials, i zones humides en pedreres abandonades. En referència als projectes de recuperació d'aqüífers salinitzats es faran estudis de viabilitat en Santa Eulalia, en Ciutadella, i a la costa llevant de Mallorca. Quant a la definició de zona inundable, està prevista la delimitació de les planes d'inundació segons criteris geomorfològics. Finalment el tema de la xarxa piezomètrica d'Eivissa es deu a una qüestió competencial.

Es tanca la sessió agraint l'assistència, amb el compromís de la remissió de l'Esborrany del PHIB i recordant els canals de participació.

Acta de la reunión

Plan Hidrológico de las Islas Baleares en relación a las Entidades Locales

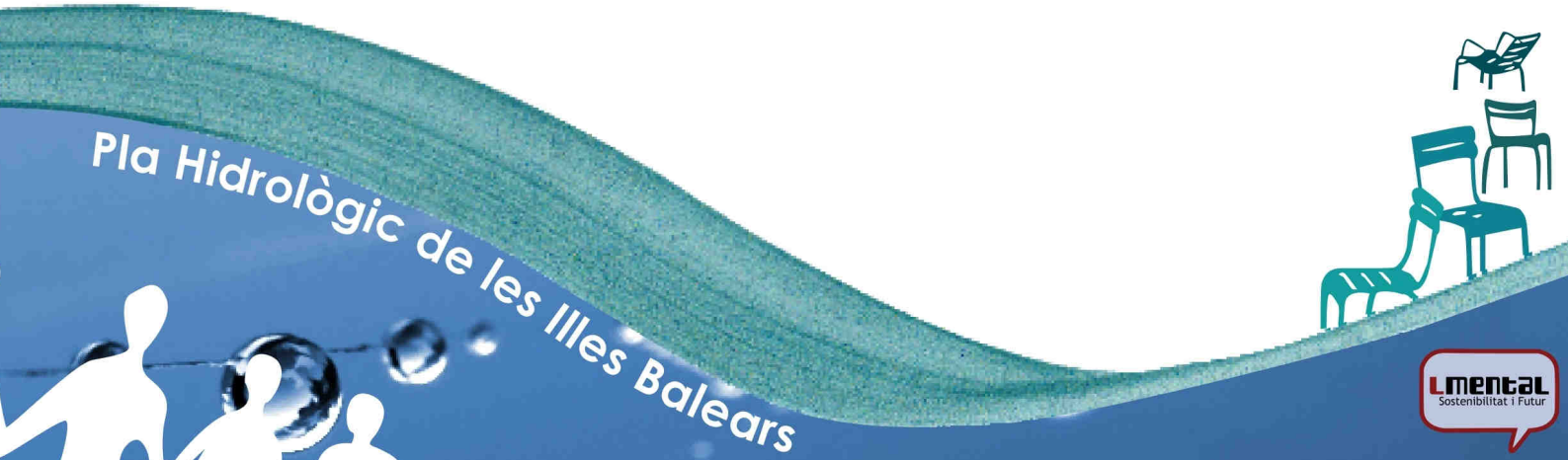

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Medi Ambient
Direcció General de Recursos Hídrics

directiva marc d'AIGUA
Pla de Participació

ACTA DE LA REUNIÓN
PLAN HIDROLÓGICO DE LES ILLES BALEARS EN RELACIÓN A LAS ENTIDADES LOCALES
26 de septiembre de 10,30-14 h
Dirección General de Recursos Hídricos de la Conselleria de Medi Ambient, Palma

ASISTENTES

Nombre	Apellidos	Entidad	Cargo
Sr. Alfredo	**Barón Périz**	Dirección General Recursos Hídricos	Jefe de Servicio de Estudios y Planificación
Sr. Antoni	**Planas Bauzà**	Ayuntamiento de Manacor	Asesor Urbanismo
Sr. Antoni	**Palerm Milla**	Ayuntamiento de Banyalbufar	Regidor Medio Ambiente
Sra. Antònia	**Amengual Vich**	Ayuntamiento de Manacor	Técnica Medio Ambiente
Sr. Bartomeu	**Jover Sánchez**	Ayuntamiento de Estellencs	Alcalde
Sra. Catalina	**Esteva Jofre**	Ayuntamiento de Soller	Regidora Medio Ambiente
Sra. Constanza	**Navarro Romero**	Ayuntamiento Es Mercadal	Regidora
Sr. Eduard	**Cózar Chilleron**	Ayuntamiento de Calvià	Jefe Medio Ambiente
Sr. Fernando	**Orozco**	FOA Ambiental	Coordinador Directiva Marco del Agua
Sr. Guillem	**Bauzà Ballester**	Mancomunidad Migjorn	Asesor
Sr. Guillem	**Crespí Sastre**	Ayuntamiento de Santa Eugènia	Alcalde
Sr. Irene	**Coll Florit**	Ayuntamiento Es Castell	1ª Teniente Alcalde
Sr. Iván	**González Cancela**	Lmental, Sostenibilitat i Futur	Coordinador Plan de Participación DMA
Sr. Jaume	**Femenias Blanch**	Ayuntamiento de Calvià	Jefe Departamento Redes
Sr. Jaume	**Crespí Deià**	Ayuntamiento de Deià	Alcalde
Sr. Jaume	**Vila Mulet**	Ayuntamiento de Valldemossa	Alcalde
Sr. Jesús	**Plaza Sola**	Ayuntamiento de Palma	Técnico Agenda Local 21
Sr. Joan	**Ferra Martorell**	Ayuntamiento de Puigpunyent	Alcalde
Sr. Joan	**Martorell Fuster**	Ayuntamiento de Sa Pobla	Técnico Medio Ambiente
Sr. Joan	**Ferra Martorell**	FELIB	Presidente
Sr. José	**Colom Batiste**	Ayuntamiento de Sant Llorenç	Director Técnico Servicios Generales y Mantenimiento
Sr. Josep Antoni	**Prats**	Ayuntamiento de Sant Josep de Sa Talaia	Regidor Medio Ambiente
Sr. Juan José	**Cerdán Pujalte**	Ayuntamiento Sant Josep de Sa Talaia	Ingeniero
Sr. Llorenç	**Carretero Tuduri**	Ayuntamiento de Sant Lluis	Alcalde
Sra. Mª Francisca	**Sanchez Font**	Ayuntamiento de Calvià	Técnica Medio Ambiente
Sra. Margalida	**Servera Pascual**	Ayuntamiento de Capdepera	Jefe Medio Ambiente
Sra. Mateu	**Ginard Puigserver**	Ayuntamiento de Llucmajor	Ingeniero
Sr. Miguel	**Moyá Rosselló**	Ayuntamiento de Calvià	Técnico Proyectes Agua
Sra. Nívola	**Uyá Martín**	Lmental, Sostenibilitat i Futur	Coordinadora Plan de Participación DMA
Sr. Rafel	**Vidal Ginard**	Ayuntamiento de Campos	Regidor (Servicio del Agua)
Sr. Sebastià	**Llompart Calafell**	Ayuntamiento de Felanitx	Ingeniero municipal
Sr. Vicenç	**Vidal Matas**	Ayuntamiento de Esporles	Regidor Medio Ambiente

ORDEN DEL DIA

- Presentación del Borrador del Plan Hidrológico y la Directiva 2000/60/CE Marco del Agua (DMA) en la Demarcación Hidrográfica de las Islas Baleares.
- Estructura del Borrador.
- Estado de los trabajos en curso.
- Afectaciones a las entidades Local.
- Primeros comentarios y observaciones al Borrador del Plan Hidrológico de las Islas Baleares, por parte de los representantes de las entidades locales de las Islas Baleares: FELIB, AMIB y Ayuntamientos.

DESARROLLO DE LA SESIÓN

I PARTE: PRESENTACIÓN DEL BORRADOR DEL PLAN HIDROLÓGICO DE LAS ISLAS BALEARES (PHIB) Y DEL PROCESO PARTICIPATIVO

Bienvenida y presentación a cargo de Sr. Alfredo Barón, Jefe del Servicio de Estudios y Planificación de la Dirección General de Recursos Hídricos.

Primera intervención de la Sra. Nívola Uyá Martín, Lmental Sostenibilitat i Futur S. Coop., responsables de la coordinación del Plan de Participación de la Directiva Marco del Agua en la Demarcación hidrográfica de las Islas Baleares:

- Contexto la DMA y la participación, principio de gestión participada entre otros y referencia al art. 14 de la Directiva.
- Canales habilitados de participación: información, consulta y participación activa.
- Respecto a información disposición de la página web http://dma.caib.es, que recoge todos los documentos técnicos y de divulgación disponibles.
- Consulta, para la cual se habilita un periodo de 6 meses.
- Participación activa: calendario de los 7 talleres de participación, donde se abordará el análisis y discusión del Borrador del PHIB.
- Se anima a las entidades locales, como agentes claves a participar en las sesiones de trabajo.

Primera intervención del Sr. Alfredo Barón Périz, con comentario a los aspectos generales y diferentes puntos del PHIB.

Sistema de aprobación del Plan Hidrológico de las Islas Baleares: remisión a partir de abril a las Juntas Insulares y al Consejo Balear del Agua, para su aprobación en junio de 2009 y remisión final al Ministerio de medio ambiente y Medio Rural y Marino, para la aprobación en diciembre de 2009, tal y como exige la Directiva Marco del Agua (DMA).

Disposición del Borrador del Plan Hidrológico: El día 30 de septiembre se presenta públicamente en rueda de prensa el Borrador del Plan Hidrológico de las Islas Baleares (PHIB), la Normativa estará a disposición pública a partir del 9 de octubre.

Proceso de consulta y participación: 6 meses.

Estructura y comentarios al Borrador del PHIB

1. Disposiciones Generales

- **Novedades respecto al anterior PHIB:**
  - Objetivos de calidad y cantidad de las aguas subterráneas.
  - Incorporación de objetivos de estado ecológico para las aguas superficiales.
  - Principio básico: no deterioro.

- **Estudios pendientes**
  - Estimación de las superficies de regadío mediante teledetección espacial. Su finalidad es la estimación de las superficies en regadío, con objeto de conocer la demanda de agua del sector en el territorio insular.
  - Revisión de los balances de las masas de agua subterráneas. Se cuenta con datos de extracciones de 2004, 2006 y algunos de 2008.
  - Los trabajos en curso pueden producir ciertas variaciones de asignación de recurso, pero no afectarían a la filosofía del PHIB

2. Descripción General de la Demarcación Hidrográfica

- Se ha mantenido criterios más restrictivos que los que fija la propia DMA para la tipificación de las masas de agua. Por ejemplo la DMA establece una superficie de 50 hectáreas para considerar las zonas húmedas, en el caso de la Demarcación se ha considerado 0,5 ha.
- Respecto a los torrentes se han considerando aquellos que lleven al menos agua un 30% de los días del año, criterio que podría garantizar la aparición y mantenimiento de una comunidad ecológica.
- El tema de los caudales ecológicos es quizá uno de los aspectos más flojos, estamos hablando de torrentes y conceptualmente el caudal ecológico todavía no está muy regulado.

3. Usos, presiones e incidencias antrópicas significativas

- Fijación de prioridades de uso.
- El Reglamento de Planificación Hidrológica presenta consideraciones de adaptación al cambio climático que son consideradas y que afectan a la reserva de recursos y a la disminución de la disponibilidad de los recursos.

4. Zonas protegidas

- Se consideran las zonas de captación para abastecimiento humano a núcleo de cómo zonas protegidas y se fijan los perímetros de protección.
- Delimitación cartográfica de las zonas sensibles.
- Inclusión de las zonas húmedas y consideración del futuro Decreto de zonas húmedas.
- Respecto a las aguas de transición, es un concepto más europeo, que considera fundamentalmente los estuarios. En la Demarcación se han considerado las zonas húmedas costeras.

5. Estado de las aguas

- Para seguimiento del estado de las aguas superficiales se prevén unos 800.000 - 1.200.000 € anuales.
- La DMA tiene como principio la recuperación de los costes de los servicios del agua. En el caso de las redes generales de seguimiento, los costes son asumidos por la administración, como reasignación de los impuestos.
- Respecto a redes específicas deberán ser asumidas por los agentes responsables que han ocasionado la necesidad de una red específica debido a un vertido u otra incidencia.
- En relación a las sustancias prioritarias se han realizado muestreos en pozos, en efluentes de depuradoras y en aguas de drenaje agrícola, en los puntos donde potencialmente se pudieran encontrar. Los resultados de los análisis y muestreos son muy buenos, sólo se encuentran valores un poco superior a los de referencia de compuestos organoclorados en Marratxí.

6. Objetivos ambientales

- Se ha establecido un estado ecológico para cada una de las diferentes masas de agua, y se establecen objetivos ambientales de mejora para aquellas que se encuentren en estado deficiente o moderado, y objetivos de mantenimiento aplicando el principio de no deterioro para aquellas que se encuentran en estado bueno, muy bueno y referencia.
- En el caso de las masas de aguas subterráneas, los objetivos van a estabilizar niveles y reducir la contaminación fundamentalmente por nitratos.

7. Recuperación de costes.

- La DMA establece que se deben recuperar los costes de los servicios, los costes ambientales y los costes del recurso.
- La recuperación de los costes del servicio de gestión de agua, debe incluir los costes no sólo de suministro, depuración, sino también costes de amortización, reposición.
- Mecanismo para la recuperación de costes el sistema tarifario. El Ministerio de Medio Ambiente establece un incremento medio de tarifas de 30%, los economistas hablan de 100%.

8. Programa de medidas

- El programa de medidas son declaraciones, se han incluido la práctica totalidad de las Medidas aportadas por el proceso participativo, a excepción de la creación de un comité técnico con capacidad normativa, dado que esta cuestión no atañe a la administración hidráulica, es cuestión del Parlamento.
- Respecto a los aprovechamientos se plantea un censo exhaustivo de los aprovechamientos y la revisión de los derechos adquiridos y concesiones y sustitución por aguas regeneradas en aquellos usos agrícolas.
- Para ello se prevé el Plan de reutilización de aguas regeneradas.
- A este fin también contribuyen los estudios de teledetección que reflejarán la superficie de regadío, y se prevé realizar 2 campañas cada ciclo.
- Recarga artificial: Como primera medida, reducir las extracciones para favorecer la recarga natural. Desarrollar proyectos de control de la infiltración ligados a regadíos.
- Mejora de redes estrechamente relacionado con la financiación municipal.

- Promover consorcios y convenios para la subvención de mejora de redes.
    - I etapa. Plan Director de Abastecimientos, imprescindible para conocer las pérdidas físicas y priorizar las inversiones.
    - II etapa. Localizar las pérdidas físicas.
    - III etapa: Financiación, subvención.
- Desalación: estudiar la necesidad en Menorca y Mallorca Levante.

Infraestructuras

- Acometer actuaciones en la red meteorológica, en la red hidrométrica, en la red de piezómetros (reposición de algunos ya que tienen más de 40 años).
- Sondeos en zonas húmedas: como zonas sensibles al cambio climático.
- Instalación de limnígrafos (para la medición de niveles) actualmente hay 36 existentes, el objetivo sería llegar a los 60-65.
- Control de las extracciones agrícolas: instalación de contadores, otro tema será el cumplimiento de las concesiones.
- Lisímetros: desarrollar proyectos ligados a la UIB para la revisión de los coeficientes de almacenamiento. infiltración, escorrentía, evapotranspiración, eliminación de componentes solubles por el drenaje.
- Pozos de reserva, pozos de garantía, pozos de sustitución, figura a través de los consorcios.
- Interconexión de infraestructuras: En Ibiza se están realizando entre las desaladoras, Menorca no necesita, Mallorca interconectar la zona de levante.
- Saneamiento y depuración: Plan Director de Saneamiento. Incorpora el listado de obras e infraestructuras de la Agencia Balear del Agua y la Calidad Ambiental, cofinanciado por el Ministerio y el canon de saneamiento.
- Aguas costeras: acción integral en la Bahía de Palma, diseñado por EMAYA.
- Gestión de la Demanda: mejora de las redes en alta, y del sistema de distribución, contadores y dispositivos de ahorro.
- Prevención y defensa de avenidas. En este respecto hay un cambio de sensibilidad a nivel internacional, europeo y estatal. Resulta revolucionario para la administración hidráulica. Medidas asociadas son la regeneración de cauces de ribera. Ideal la recuperación de la llanura de inundación.
- Protección y rehabilitación de cauces de ribera 8actuaciones concretas en cauces, intentar recuperar la morfología, actuaciones en riberas (inventario de bosques y de vegetación de ribera, en una primera fase proteger las existentes, en una segunda regenerar.
- Protección de humedales: humedales potenciales, para la recuperación de humedales se estima 4 millones de euros por hectárea.

Total de inversiones

- El total de inversiones previstas para los próximos 3 planes hidrológicos (18 años) 1.974 Millones de euros en infraestructuras y 75,4 Millones de euros en estudios, dentro de la horquilla 2-5%).
- La financiación deberá ser europea, estatal, autonómica y local.

II PARTE: COMENTARIOS, OBSERVACIONES Y PREGUNTAS AL BORRADOR DEL PLAN HIDROLÓGICO DE LAS ISLAS BALEARES (PHIB) Y AL PROCESO PARTICIPATIVO

Intervención del Sr. Eduard Cózar del Ayuntamiento de Calvià. La UE está fomentando los proyectos I+D+I y en este sentido y a efectos de recaudar mayores fuentes de inversión, podría ser de interés reformular algunos de los proyectos previstos bajo I+D+I, como temas de tratamiento biológico, nuevas tecnologías, sistemas de eficiencia, etc.

El Sr. Alfredo Barón comenta al respecto que bajo dicho marco se podrían contemplar actuaciones de mejora del conocimiento de los acuíferos, investigación que se debe complementar con modelos matemáticos de flujo. Los programas de recuperación de humedales, etc.

El Sr. Vicenç Vidal Matas, regidor de Medi Ambient del Ayuntamiento de Esporles comenta que la realización del proceso de participación le parece correcto, y que la filosofía planteada en el PHIB también. Sin embargo realiza algunas objeciones en relación a la convocatoria temprana a las entidades locales a las que no se les entrega ninguna documentación referente al borrador del PHIB, ni siquiera un guión, y en especial a las contradicciones internas que se derivan de la propia Dirección General de Recursos Hídricos, como ejemplo el caso de Esporles, en el que actualmente se están acometiendo intervenciones en el torrente de Esporles por parte de la DGRH, valoradas en 10 Millones de euros, intervenciones en sentido totalmente opuesto a los programas de conservación y rehabilitación de torrentes comentados, además intervenciones realizadas al margen de los agentes sociales de Esporles y con nulos canales de participación y comunicación. Manifiesta que a tenor de los argumentos expuestos respecto a la financiación municipal, no existe por parte de la administración autonómica un "ponerse en el lugar de" las pequeñas entidades locales, que manejan presupuestos muy pequeños.
En Esporles se está realizando una auditoría de la red de abastecimiento, y el esfuerzo económico que suponen los 12.000€ que cuesta el análisis, es un gran coste económico y social. Estudios que por otra parte podrían ser asumidos por entidades supramunicipales, por un tema de factor de escala.

El Sr. Alfredo Barón, reconoce la descoordinación existente y manifiesta su acuerdo con la gran parte del discurso anterior. Amplia información respecto al tema de los torrentes, el Reglamento de Planificación Hidrológica, establece una franja de servidumbre de 5 metros peatonales, que deberán cumplirse para adecuarse a la normativa, y establece restricciones a los usos agrarios y ganaderos. Estos 5 metros son una franja interesante para actuar de tampón contra los nitratos. Y en sintonía con el caso de Esporles, comenta el caso del torrente de Soller, en el cual desde otro Servicio de la propia Dirección General de Recursos Hídricos, se estaban realizando obras en el torrente, afectando a una de las estaciones de aforo. En otro orden de temas cometa, que se prevé un estudio para la gestión integral sostenible de los usos urbanos del agua plazo 2015/2021, que será llevada a cabo por la ABAQUA.

La Sra. Catalina Esteva, regidora de Medio Ambiente del Ayuntamiento de Sòller, verifica la presencia de máquinas en el torrente y la realización de obras.

El Sr. Jaume Femenias, Jefe del Departamento de Redes de Calvià 2000, comenta que actualmente cuentan con un plan de inversión de 200 millones de euros a 30 años y que la financiación es un elemento crítico.

Las intervenciones del Sr. Juan José Cerdán Pujalte, Ingeniero del Ayuntamiento de Sant Josep de Sa Talaia, así como del Sr. Llorenç Carretero Tuduri, alcalde del Ayuntamiento de Sant Lluis, mantenían que se planifica a expensas de las entidades locales, sin embargo se van delegando responsabilidades, como por ejemplo se les solicita datos e información u otras tareas, sin acompañamiento presupuestario, lo que en ciertos casos genera desconfianza y recelo.

El Sr. Alfredo Barón comenta el complejo eterno de unas administraciones respecto a otras superiores y comenta que este enfoque debe ser superado. Respecto a la financiación insiste en la recuperación integral de costes, a partir del 2010 estará en vigor la tarifación progresiva, que deberán implantar las entidades locales, y que a través de la recaudación se permitirá acometer inversiones, sin entrar en la recuperación de costes ambientales.

El Sr. Josep Antoni Prats, Concejal de Medio Ambiente de Sant Josep de Sa Talaia, formula una serie de cuestiones relativas a la situación de los torrentes de posidonia, a los estudios técnicos relativos a las zonas húmedas ubicadas detrás de las dunas, a la mejora de la definición de zona inundable, y a la red piezométrica de Ibiza.

El Sr. Alfredo Barón pone al corriente de los estudios realizados en aguas costeras, los criterios de valoración de las aguas costeras a efectos de DMA son 1 milla náutica a la vertical de la costa. Se han realizado diversos estudios de macroinvertebrados bentónicos, macroalgas, fitoplancton, y *Posidonia oceanica*. Hay prevista una cartografía del fondo bentónico, con una asignación de 12 Millones de euros, para poder determinar la ubicación de emisarios, entre otros. En referencia las zonas húmedas señala los proyectos que afectan a la recuperación del humedal potencial, y zonas húmedas en canteras abandonadas. En referencia a los proyectos de recuperación de acuíferos salinizados se harán estudios de viabilidad en Santa Eulalia, en Ciudadela, en la costa levante de Mallorca. En cuanto a la definición de zona inundable, está prevista la delimitación de las llanuras de inundación según criterios geomorfológicos. Por último el tema de la red piezométrica de Eivissa se debe a una cuestión competencial.

Se cierra la sesión agradeciendo la asistencia, con el compromiso de la remisión del Borrador del PHIB y recordando los canales de participación.